

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ซึ่งจะขอนำเสนอการวิจัย ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา โดยจำแนกตาม สถานภาพ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 159 คน ครูที่ปรึกษานักเรียน จำนวน 3,328 คน ปฏิบัติงาน อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 50 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร 108 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 341 คน ปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ปีการศึกษา 2554 ตามตาราง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610 ; อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2544 : 139) และได้สุ่ม แบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ทำขึ้นเพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบลิเคอร์ท (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อนำไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ในการออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 449 ฉบับ พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดวันรับคืน
3. ผู้วิจัยไปปรับแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 50 โรงเรียนตามวันที่กำหนด ได้รับคืนมา 449 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบที่พบว่าทุกฉบับตอบสมบูรณ์แล้วจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 103) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาก
2.50 - 3.50	หมายถึง	ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับสภาพและปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test) และ One-way ANOVA เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ใช้ One-way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีสถานภาพเป็นผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 24.10 ครูที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 75.90 มีประสบการณ์ทำงานน้อย คิดเป็นร้อยละ 59.50 ประสบการณ์ทำงานมาก คิดเป็นร้อยละ 40.50 และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 42.54 ขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 23.60 ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 30.07 ขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 3.79

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกัน ช่วยเหลือและ

แก้ปัญหา และการส่งต่อผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การคัดกรองนักเรียน และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การส่งต่อนักเรียน เมื่อพิจารณาตามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

1. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุดได้แก่ โรงเรียนมีแผนและปฏิทินปฏิบัติงานการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เตรียมความพร้อม รองลงมาได้แก่ ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และอันดับที่ 3 ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้สรุปผลและรายงานผลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต่อผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่า มีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุดได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนออกไปกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ ได้แก่ ครูที่ปรึกษานำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา โรงเรียนได้ออกแบบเครื่องมือคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และอันดับที่ 3 ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานและผู้บริหารได้สร้างความเข้าใจกับครูและบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่ามีการสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้นำผลการประเมินการคัดกรองนักเรียนมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการ

ส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้จัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นตามความสมัครใจและความถนัดของนักเรียน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนได้ยกย่องชมเชย หรือให้รางวัลนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน และ ครูที่ปรึกษาได้จัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่า มีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้สรุปผลและประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นปัจจุบัน

4. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 ข้อ ได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในดูแลเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ครูที่ปรึกษาประเมินผลและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ครูที่ปรึกษาดูแลเอาใจใส่นักเรียน โดยออกเยี่ยมบ้านเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือ และครูที่ปรึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาปัญหาเบื้องต้นอย่างจริงใจเพื่อใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาสร้างความมั่นใจในการรักษาความลับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน

5. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารมีความจริงใจปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ และครูที่ปรึกษาและผู้บริหารสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเมื่อมีการส่งต่อนักเรียน ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานจัดการต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหา และการส่งต่อ

ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมมีปัญหาค่าดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหา เมื่อพิจารณาตามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังนี้

1. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารได้ประเมินคุณภาพภายในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง รองลงมาคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และครูที่ปรึกษาและผู้บริหารได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารได้นำปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดกรองนักเรียนมีปัญหาค่าดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียนโดยการให้รายละเอียดข้อมูลที่เป็นจริง ครูที่ปรึกษาได้นำผลการประเมินนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหารายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ครูที่ปรึกษาได้นำผลการประเมินการคัดกรองนักเรียนมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และครูที่ปรึกษาได้ติดตามผลและประเมินผลนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาย่างใกล้ชิดตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่าปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำสารสนเทศเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา

3. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนได้จัดโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ ที่พบเพิ่มเติม ผู้บริหารให้การสนับสนุนเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความเหมาะสม และโรงเรียนได้จัดทำปฏิทินแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประจำทุกปี ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่ามีความสำคัญการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

4. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาและบุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามแผนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมาคือ ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารตรวจสอบและติดตามผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และครูที่ปรึกษาดูแลเอาใจใส่นักเรียน โดยออกเยี่ยมบ้านเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือ ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่ามีความสำคัญการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาประเมินผลและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ และข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเมื่อมีการส่งต่อนักเรียน รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3 ข้อ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อแยกประเภทการส่งต่อภายในหรือภายนอกอย่างชัดเจน ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารมีความจริงใจปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนติดตามผลการส่งต่อนักเรียนกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา และครูที่ปรึกษาได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงาน

ผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่ามีความต้องการดำเนินงานจัดการต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาประสานงานกับผู้ปกครองอย่างเร่งด่วนเมื่อมีการส่งต่อนักเรียน

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และขนาด ของโรงเรียน

1. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีสถานภาพต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การส่งเสริมพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง กับขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมและรายด้าน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นให้ความสำคัญต่อ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถช่วยเหลือนักเรียนให้ทันเวลา ถูกวิธี เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้คำปรึกษา อย่างทั่วถึง มีการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบการติดตาม ประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา จูเยี่ยม (2553 : 102) ได้ทำการศึกษารายงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 รายด้านมีดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุดได้แก่ โรงเรียนมีแผนและปฏิทิน ปฏิบัติงานการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เตรียมความพร้อม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปรึกษาจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ต้องมีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อจะได้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษา มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 38) การรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคลมีความสำคัญครูที่ปรึกษาควรรู้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายใน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนที่ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวที่สำคัญ เช่น ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) การสัมภาษณ์นักเรียน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งการเยี่ยมบ้านเป็นขั้นตอนสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามสภาพวิถีชีวิตจริงที่บ้าน เป็นการประสานความร่วมมือกับ ผู้ปกครองโดยตรง ซึ่งจะส่งผลให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง สามารถนำข้อมูลมาใช้ประกอบการคัดกรองได้เที่ยงตรงยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไข ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่ามีความสำคัญต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาไม่ได้จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ในการพบปะกันระหว่างบุคคลในชุมชน และร่วมประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของบุญส่ง สมุทรเสน (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนิคมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า สภาพปัญหาในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านผู้ปกครองพบสาเหตุและปัญหาที่ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพ 7 ข้อ คือ ผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ครอบครัวแตกแยก นักเรียนต้องอยู่ในความปกครองของญาติ ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างและเกษตรกรรม มีผู้ปกครองหลายรายสูบบุหรี่ มีผู้ปกครองนักเรียนหลายรายดื่มสุราเป็นประจำ ทำให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อย จะให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่า เพราะต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัว ซึ่งก็ส่งผลถึงการให้ความสำคัญของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาของบุตรหลานค่อนข้างน้อยทำให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาจึงค่อนข้างจำกัด การสนับสนุนช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาจึงเป็นไปได้ยาก

1.2 การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนออกไปกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น กำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพ

ความเป็นจริง ซึ่งโรงเรียนต้องมีเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจนและมีคณะกรรมการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สวนจันทร์ (2553 : 103) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้จัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นตามความสมัครใจและความถนัดของนักเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนได้จัดการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ซึ่งโรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความถนัดและสนใจของนักเรียนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและแนวทางการจัดการศึกษา ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่า มีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้สรุปผลและประเมินผลกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะ นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลมีคุณภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ช่วยป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นกลุ่มปกติ ครูที่ปรึกษาต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และทำการประเมินผลการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับกลาสเซียร์ (Glazier, 2004 : Abstract) ได้ศึกษาการสำรวจทัศนคติของนักวิชาการศึกษามัธยมในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาและประสิทธิภาพด้านการยอมรับตนเองของนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในขณะทำงานเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินการประเมินผลเพื่อนำไปทำการวางแผนงานด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไข ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 ข้อ ได้แก่

โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในดูแลเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ครูที่ปรึกษาประเมินผลและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน ที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนา ปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดัน ให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงาน ต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษา สร้างความมั่นใจในการรักษาความลับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการให้คำปรึกษา และวุฒิภาวะทางอารมณ์ไม่เหมาะสม สามารถยืดหยุ่น ยอมรับข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อการปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งสอดคล้อง กรมสุขภาพจิต (2546 : 22) กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาต้องมีจรรยาบรรณ มีความศรัทธา รับผิดชอบต่องานในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบต่อบุคคล หน่วยงานและสังคมที่เกี่ยวข้องในขอบเขตความสามารถ ปฏิบัติตน โดยการยึดหลักจรรยาบรรณ มีคุณธรรม พรหมวิหาร 4 และสามารถรักษาความลับของบุคคล ไม่มีอคติในการให้คำปรึกษา รักษาประโยชน์สิทธิของผู้รับคำปรึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัคร จันชุมพล (2548 : 110) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลข เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียนด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น สูงที่สุด ได้แก่ ครูที่ปรึกษาและผู้บริหารมีความจริงใจปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ เนื่องมาจากปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือ อย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ เป็น บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ส่วนข้อที่ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเห็นว่า มีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ครูที่ปรึกษาได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาถือว่ามีความใกล้ชิดกับ นักเรียนมากที่สุด เป็นผู้รู้ข้อมูลพื้นฐานและมีความเข้าใจ ในตัวนักเรียนแต่ละคน สามารถที่จะนำ

ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา ตลอดจนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นเมื่อนักเรียนคนใด มีพฤติกรรมที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา จึงย่อมเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ที่จะต้องแก้ปัญหาและให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนด้วยวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการตามกระบวนการที่ถูกต้องนั้น จะต้องมีการประเมินผลและติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนหลังดำเนินการช่วยเหลือ หากมีพฤติกรรมดีขึ้นให้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนตามความเหมาะสมต่อไป แต่ในกรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือ แล้วแต่นักเรียนยังมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อนักเรียน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 51) ได้ระบุว่า การส่งต่อนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือการส่งต่อภายในและภายนอก การส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก และปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีกก็ต้องส่งต่อ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก ซึ่งการส่งต่อมีความยุ่งยากหลายขั้นตอน ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการส่งต่อแล้วจะทำยากต่อการปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัย เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 87) ได้ทำการศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลวิจัยพบว่า ด้านการส่งต่อโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหามากที่สุดได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ ส่วนด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดได้แก่ การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกโรงเรียน ต้องมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูต้องทำเป็นงานประจำที่ต้องดำเนินการ นอกจากนั้นข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษายังมองว่าเป็นเรื่องยุ่งยากต้องทำงานหลายขั้นตอน เพิ่มภาระการทำงานให้กับครูมากขึ้น จึงทำให้มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ยังสอดคล้อง จุฑาภรณ์ นาคประวัตติ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากการศึกษาพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนได้มีการวางแผนการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล นิเทศ ที่เกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลกับครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้เกิดปัญหาในด้านนี้น้อย ข้อที่พบว่า มีปัญหามากที่สุด ผู้บริหารได้ประเมินคุณภาพภายในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ปัญหาและสาเหตุโดยรวมเกิดจากการที่ฝ่ายบริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญในการทำงานเป็นทีมตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย มีความจำกัดทั้งเรื่องบุคลากรและงบประมาณ เป้าหมายการปฏิบัติไม่ชัดเจน สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ภาวะผู้นำไม่เหมาะสม สมาชิกทีมไม่ได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความสามารถและทักษะปฏิบัติ กระบวนการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติไม่ชัดเจนและขาดการสรุปข้อมูลสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของวีรพงษ์ เจริญไชย (2552 : 104) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 2 ผลวิจัยพบว่า โดยภาพรวมปัญหาการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับน้อย

2.2 การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุด โรงเรียนจัดทำสารสนเทศเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ออกเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการจัดระบบการคัดกรอง การเก็บข้อมูลนักเรียนยังไม่เป็นปัจจุบัน และมีการใช้เครื่องมือที่ไม่หลากหลายในการคัดกรองนักเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของ กูดแมน และคนอื่นๆ (Goodman and et al. 2003 : 114 - 118) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ เขาชวนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อนเขาชวน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคลโดยมีพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุข หรือไม่อยู่นิ่ง พวกซึมเศร้า และพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคล ถูกทอดทิ้ง

ในวัยเด็ก และพฤติกรรมกรกินไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางจิตใจ มีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากครูและเพื่อนเยาวชนเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับวิเชียร วัฒนา (2547 : 97) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีปัญหา ด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับน้อย

2.3 การส่งเสริมพัฒนานักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ครูที่ปรึกษาและบุคลากรในโรงเรียน ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนทุกแห่ง ต้องดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ แต่โรงเรียนมีอัตราจำนวนครูน้อย ความรู้ความสามารถของ ครูมีจำกัดเมื่อครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมจะพบว่า นักเรียนแต่ละคน มีความต้องการไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับสนาม ทับทิมใส (2548 : 80 - 86) ได้ศึกษา การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเขตกาญจนบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหา ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการกำหนด ทิศทางและกลยุทธ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ได้แก่ โรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะทำงาน จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการแก่ครู

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญห ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ครูที่ปรึกษาและบุคลากรในโรงเรียน ปฏิบัติตามแผนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้ เป็นเพราะครูที่ปรึกษาและบุคลากรในโรงเรียน เอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน สำหรับ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นจะต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ อย่างถูกต้องและรวดเร็วจัดกิจกรรมป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ประสานงานกับผู้ปกครองชั้นเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญห จัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหา ด้านการเรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนนำข้อมูลนักเรียน ที่ได้จากการวิเคราะห์หามาตัดสินใจในการส่งต่อ ประสานงานกับครูหรือผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ

นักเรียนต่อ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิเชียร วัฒนา (2547 : 99) ได้ศึกษาสภาพและปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2.5 การส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ และข้อที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ครูที่ปรึกษาและ ผู้บริหารสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองเมื่อมีการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา กำหนดให้โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เกิด ขึ้น ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ ให้การศึกษาเป็นไป ตามความต้องการของชุมชน ทำให้โรงเรียนประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้าน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งที่ผ่านมานั้น ถึงแม้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชนและองค์กร ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ตาม แต่บทบาทของคณะกรรมการดังกล่าวยังมีไม่มากนัก และหากกล่าวถึงการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยแล้ว เกือบจะกล่าวได้ว่ามีน้อยมาก หรือไม่มีเลย ในบางพื้นที่ ชุมชน ผู้ปกครอง มีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียน ของบุตรหลานได้เท่าที่ควร สอดคล้องกับสุชาติ มีสมบัติ (ออนไลน์, 2551) ได้ศึกษารูปแบบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านสะพานยูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ให้แพร่หลาย และจัดให้มีงบประมาณ เพื่อการวิจัยติดตามผล อย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ทักษะ ในการสร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ และมีวิสัยทัศน์ บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ปฏิบัติตนเหมาะสมตามบทบาทร่วมมือกันในการปฏิบัติงานกับผู้ปกครอง และคณะกรรมการ สถานศึกษาเปิดโอกาสและสนับสนุนกิจกรรมของผู้ปกครองและ ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้ให้แพร่หลาย

3. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูที่ปรึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่จำแนกตาม สถานภาพ ประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน

3.1 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา ได้เห็นความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานมีระบบและขั้นตอน มีการประสานความร่วมมือกันและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ปกครองเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ มีการติดตามงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจึงทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับจักรี โพธิ์สำนัก (2550 : 48 - 49) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาไม่แตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริม สักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 6) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ดังนั้นทำให้ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมักร ชันชุมพล (2548 : 124) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือ สภาพการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลข เขต 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานพบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.3 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนโยบาย

ที่สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด จะต้องนำไปดำเนินการให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน อันส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหา ส่งเสริมพัฒนาให้เป็นคนดีของชุมชนประเทศชาติ ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมพร ไชยแสง (2548 : 107) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.4 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามสถานภาพ รายด้านแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูมีความเข้าใจเรื่องนี้แตกต่างกัน ขาดการติดตามงาน และร่วมมือกัน จึงทำให้มีปัญหาในการดำเนินงาน สอดคล้องกับวิสูตร ฉัตรเชิดชัย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบรูป ทีมงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง จังหวัดชลบุรี พบว่า ฝ่ายบริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการทำงานเป็นทีมตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย มีความจำกัดทั้งเรื่องบุคลากรและงบประมาณ เป้าหมายการปฏิบัติไม่ชัดเจน สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ภาวะผู้นำไม่เหมาะสม สมาชิกทีมงานไม่ได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความสามารถและทักษะปฏิบัติการระบวนการ นิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลที่ไม่ชัดเจน และขาดการสรุปข้อมูลสารสนเทศ

3.5 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ผ่านงานมาก่อนข้างมาก รวมทั้งการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน จึงทำให้มีการสั่งสมประสบการณ์ และสามารถมีความเข้าใจและแก้ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ได้ดีกว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับพัชรภรณ์ เดชสุภา (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์ 5 ปี ขึ้นไป มีปัญหาไม่ต่างกัน

3.6 เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยโรงเรียน

ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนจำนวนน้อย ทำให้ครูดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้แสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กขึ้นมาให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน การบริหารงานที่ชัดเจนค่อนข้างมีระบบ ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ บุคลากรมีความรู้ ความสามารถแต่ขาดการประสานงาน การทำงานเป็นทีม จำนวนบุคลากร และนักเรียนมีจำนวนมาก จึงทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือต้องปรับเปลี่ยนไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของจกรี โปธิ์สำนัก (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 นั้นควรนำผลการศึกษาไปใช้และศึกษาค้นคว้าวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรมีการจัดฝึกอบรมให้คณะครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสารสนเทศและวางแผนดำเนินการในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการรู้จักนักเรียนและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ผู้ปกครอง ชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียนโดยการให้รายละเอียดข้อมูลที่เป็นจริง
4. ควรมีกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผล โดยให้การช่วยเหลือแก่ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18
3. การศึกษาการพัฒนารูปแบบทีมงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18